

Badín 13. 2. 2018

Istanbulský dohovor

Patrik Daniška

Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku, o.z.

www.hfi.sk

Základné informácie

- **Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu**
- otvorený na podpis 11. mája 2011 v Istanbule
- dohovor vstúpil do platnosti 1. augusta 2014
- dohovor podpísalo zatiaľ 46 krajín (vrátane EÚ)
- ratifikovalo ho zatiaľ 28 krajín (18 krajín vrátane EÚ zatiaľ nie)

Obsah Istanbulskeho dohovoru (ID)

- ID obsahuje množstvo záväzkov pre členské štáty v oblastiach prevencie, ochrany a podpory, hmotného a procesného práva, migrácie a azylu, medzinárodnej spolupráce. Upravuje tiež monitorovací mechanizmus dodržiavania dohovoru.

Obsah Istanbulskeho dohovoru (ID)

- ID obsahuje viaceré prijateľné ustanovenia
 - Napríklad vo vzťahu k hmotnému právu štáty musia zabezpečiť, aby bolo trestné: psychické násilie, fyzické násilie, sexuálne násilie vrátane znásilnenia, manželstvá z donútenia, mrzačenie ženských pohlavných orgánov, nútený umelý potrat a násilná sterilizácia, ...
- Mnohé z týchto dobrých ustanovení na Slovensku už dávno platia.
- Okrem toho ID obsahuje aj viacero nebezpečných ustanovení, pre ktoré je neprijateľný ako celok (Trójsky kôň)

1. Definícia pojmu gender

- Dve odlišné teórie pojmu „gender“ („rod“)

1. Definícia pojmu gender

- Dve odlišné teórie pojmu „gender“ („rod“)
 - **gender je daný prirodzenosťou (biológiou)**
 - chápe „gender“ ako synonymum pojmu „pohlavie“ („sex“). Gender a pohlavie sú nerozlučne späté.
 - „Pohlavie“ sa používa, keď hovoríme o biológii, „gender“ sa používa, keď hovoríme o kultúre, spoločenských prejavoch mužov a žien, a podobne.
 - Uznáva, že gender vychádza z pohlavia, no uznáva aj to, že niektoré jednotlivé roly, povinnosti, prejavy a pod. sú utvárané spoločnosťou.
 - Možný nebezpečný extrémny prístup je, že všetky role sú dané prirodzenosťou (čo nie je pravda).

1. Definícia pojmu gender

- Dve odlišné teórie pojmu „gender“ („rod“)
 - **gender ako sociálny konštrukt**
 - oddeľuje „gender“ od „pohlavia“
 - gender nie je objektívne daný, ale je daný výhradne spoločnosťou, kultúrou, výchovou.
 - každý je tvorcom vlastnej genderovej identity
 - je možná evolúcia – existencia viacerých rodov ako dvoch, transgenderizmus, queer teórie, genderovo neutrálna ľudská bytosť, ...
 - genderové zmeny (identity) nie sú podmienené zmenou pohlavia, ale závisia od vôle, či pocitov

Tehotný gej pár: Oteckovia sa tešia na prírastok do rodiny, čaká ho jeden z nich!

Biff a Trystan nie sú úplne štandardný homosexuálny pár, aj keď sú možno len priekopníkmi reality, nad ktorou sa o niekoľko rokov nebudeme vôbec pozastavovať. Oteckovia totiž vychovávajú dve adoptívne deti a čakajú na príchod tretieho – ich biologického syna, ktorého jeden z nich nosí pod srdcom!

Najčítanejšie

[za 3 dni](#)[za týždeň](#)[za mesiac](#)

01. Extraróby na Cigánskom plese:
Šarkóziev sa ledva zmestili do dverí

1. Definícia pojmu gender

- Gender v medzinárodnom práve
 - väčšina medzinárodných zmlúv nemá definíciu pojmu gender
 - 1995 – Svetová konferencia o ženách v Pekingu: pokus zaviesť gender ako sociálny konštrukt štáty odmietli
 - Rímsky štatút medzinárodného trestného súdu (1998):
 - Pracovný preklad (PD): ***„Na účely tohto štatútu sa termín „gender“ chápe ako termín poukazujúci na dve pohlavia, muža a ženu, v kontexte spoločnosti. Termín „gender“ nenaznačuje iný význam, ktorý by sa líšil od už uvedeného významu.“***

1. Definícia pojmu gender

- Definícia v Istanbulskej dohovore (čl 3 písm. c):

„Na účel tohto dohovoru: pojmom „rod“ sa rozumie súbor spoločnosťou vytvorených rolí, vzorov správania, činností a atribútov, ktoré daná spoločnosť považuje za primerané pre ženy a mužov.“

- autorom ID bola skupina expertov
- niektoré štáty túto definíciu kritizovali (Rusko, Bulharsko)
- bol vytvorený tlak aby sa dohovor prijal čo najrýchlejšie

• štáty s finálnym znením dohovoru nepodpísali

1. Definícia pojmu gender

- Možné riziká novej definície

- presadzovanie LGBT politickej agendy

- zmena genderu na základe vyhlásenia osoby (možná už vo viacerých krajinách)
- 2015 - Výbor CEDAW naliehavo žiada Slovenskú republiku, aby:
 - *„zrevidovala súčasné právne predpisy a prijala opatrenia na zabezpečenie rešpektovania a ochrany práva transrodových a intersexuálnych žien a dievčat na kontrolu nad vlastným telom a práva nebyť podrobené nedobrovoľným medicínskym postupom a zákrokom, vrátane zrušenia požiadavky povinných sterilizácií a chirurgických zákrokov v prípade transrodových žien, ktoré chcú získať právne uznanie svojho rodu (pohlavia).“*
- zavedenie tretieho genderu (Austrália, Nepál, India),
neuvedenie genderu pri narodení (Nemecko)

vplyv na výklad ostatných zmlúv, kde nie je pojem

1. Definícia pojmu gender

- Výklad bude ovplyvnený monitorovacím orgánom GREVIO, ktorý pozostáva z „expertov“, ktorí budú v mnohých oblastiach spolupracovať s NGO

2. Preklad „gender“ ako „rod“

- Ústava SR a iné zákony používajú pojem rod v zmysle pôvodu (šľachtický rod, a pod.)
- Používaním pojmu rod v inom význame vznikne chaos, čo sa týmto pojmom myslí.

3. Odstraňovanie rodových stereotypov

- Čl. 12 ods. 1 Istanbulskeho dohovoru
 - *„Zmluvné strany prijímú potrebné opatrenia na účel podpory zmien v spoločenských a kultúrnych modeloch správania sa žien a mužov s cieľom odstrániť predsudky, zvyky, tradície a všetky ostatné zvyklosti, ktoré sú založené na myšlienke podradenosti žien alebo na stereotypných roliach žien a mužov.“*
- Príklady možných interpretácií už vidieť v prípade CEDAW
 - (kvóty, kritika kampaní za rodinné hodnoty, zvyšovanie zamestnanosti matiek s malými deťmi, rovné zdieľanie rodičovských povinností medzi

**Mami, prečo
to nemôžem
ísť vyšibať
Nikolku?**

**Som ti vravela.
Je to v rozpore
s Istanbulským
dohovorom.**

4. Indoktrinácia detí

- Článok 14 – Vzdelávanie:

„Zmluvné strany prijímú, ak je to primerané, potrebné kroky na to, aby sa do oficiálnych študijných plánov na všetkých stupňoch vzdelávania začlenili študijné materiály týkajúce sa problematiky rovnoprávnosti mužov a žien, nestereotypných rodových rolí, vzájomného rešpektu, nenásilného riešenia konfliktov v medziľudských vzťahoch, rodovo podmieneného násilia na ženách a práva na nedotknuteľnosť osoby, ktoré sú prispôsobené vyvíjajúcim sa schopnostiam žiakov.“

5. Riziko pre cirkvi

- Väčšina cirkví zastáva antropologické postoje nezlučiteľné s rodovým feminizmom a hrozí ich ostrakizácia.
- Článok 28 – Ohlasovanie odborníkmi – nejasná formulácia, ktorá potenciálne môže ohroziť spovedné tajomstvo

6. Stigmatizácia mužov a chlapcov

- ID považuje za násilie na ženách tzv. rodovo podmienené násilie – teda „násilie, ktoré je nasmerované proti žene, pretože je žena alebo ktoré postihuje ženy disproporciálne“.
- Preambula ID: „násilie na ženách je prejavom historicky nerovnocenného rozdelenia sily medzi mužmi a ženami“.
- ID vytvára stereotyp muža ako agresora. Rodové feministky sa posmievajú z ideálu muža-gentlemana, či muža-ochrancu žien.

7. Gender školenia namiesto reálnej pomoci

Podľa GREVIO by sme mali preškoliť:

policajtov, prokurátorov, sudcov, sociálnych pracovníkov, lekárov, zdravotné sestry a pôrodné asistentky, psychológov, obzvlášť poradcov a psychoterapeutov, imigračných a azylových úradníkov, učiteľov a iných zamestnancov škôl, novinárov a iných ľudí v médiách, vojakov, ako aj ostatné relevantné kategórie.

ID garantuje finančné krytie pre NGO na školenia, kampane, a pod.

Záver

- ID nedáva možnosť uplatniť výhrady voči týmto kontroverzným ustanoveniam.
- Jediná možnosť ako sa vyhnúť tomu, aby sme boli nimi viazaní, je neratifikovať ID.

Záver

- Viedenský dohovor o zmluvnom práve:

Článok 18 - Závazok nemariť predmet a účel zmluvy pred nadobudnutím jej platnosti

Štát je povinný zdržať sa konania, ktoré by mohlo mariť predmet a účel zmluvy, ak:

- a) podpísal zmluvu alebo vymenil listiny tvoriace zmluvu s výhradou ratifikácie, prijatia alebo schválenia, kým jasne neprejavil úmysel, že sa nehodlá stať jej zmluvnou stranou;

Ďakujem za pozornosť!

Patrik Daniška

www.hfi.sk

hfi@hfi.sk

0948 302 422